

Succesvolle bemiddelingen

Succesvolle bemiddelingen

In een eerste dossier wenst een gepensioneerde te verzaken aan zijn werknemerspensioen dat ambtshalve ingevolge het bereiken van de pensioenleeftijd is toegekend door de FPD. De FPD heeft door middel van een postassignatie de opdracht gegeven dit pensioen uit te betalen. De gepensioneerde heeft de postassignatie niet in ontvangst genomen en bijgevolg ook niet geïnd. De FPD aanvaardt de verzaking niet stellende dat zijn pensioen reeds betaald is. De pensioenwetgeving in het werknemersstelsel bepaalt dat een pensioen is toegekend en ingegaan wanneer het voor de eerste keer betaald is. De Ombudsman Pensioenen kan in zijn bemiddeling verwijzende naar rechtspraak aantonen dat een pensioen nog niet betaald is daar de gepensioneerde de assignatie noch ontvangen noch geïnd heeft. Bijgevolg aanvaardt de FPD na bemiddeling door de Ombudsman Pensioenen de verzaking aan het rustpensioen.

In een tweede dossier stelde een gepensioneerde zich de vraag of hij voor zijn activiteit als beroepsvrijwilliger bij het leger geen ambtenarenpensioen diende te krijgen in plaats van een werknemerspensioen zoals nu toegekend door de FPD. Doch in plaats van een verwachte verhoging van zijn totaal pensioenbedrag verlaagde dit met 284,17 euro per maand. Tot overmaat van ramp moest hij 2.616,65 euro terugbetalen voor in het verleden te veel ontvangen pensioenen. Wat was er gebeurd? Door de omzetting van jaren als werknemer naar ambtenaar werden deze niet meer in aanmerking genomen voor het minimumpensioen als zelfstandige en werknemer waardoor betrokkene deze rechten verloor en zijn pensioen berekend werd op basis van zijn lagere bedrijfsinkomsten en lonen. De Ombudsdienst Pensioenen bekwam dat de terugvordering van de in het verleden ten onrechte te veel betaalde ontvangen pensioenbedragen met toepassing van de verjaringstermijn van zes maanden zowel door de FPD als het RSVZ vernietigd werd. Het niet grondig onderzoeken van de pensioenrechten voor de periode als beroepsvrijwilliger waardoor ten onrechte voor deze periode een pensioen als werknemer in plaats van als ambtenaar werd toegekend werd naar aanleiding van de bemiddeling door de Ombudsman Pensioenen gekwalificeerd door het RSVZ als een administratieve vergissing. De FPD erkende nadien ook dat het een administratieve fout betrof (niet grondig onderzoek van het pensioendossier waarin documenten te vinden waren dat betrokkene militair was). De schuld van 2.616,65 euro werd tenietgedaan hierdoor. Ook al draagt het RSVZ hier geen verantwoordelijkheid in de fout (het ten onrechte toekennen van een werknemerspensioen in plaats van een ambtenarenpensioen is een fout gepleegd door de FPD) toch kleeft aan de beslissing een fout. De Ombudsman Pensioenen herhaalt naar aanleiding van deze klacht zijn oproep om de wetgeving aan te passen waardoor voor de toekenning van een minimumpensioen als zelfstandige en werknemer niet enkel met de jaren als zelfstandige en werknemer doch ook rekening mag gehouden worden met de jaren tewerkstelling als ambtenaar en omgekeerd.

In een derde en vierde dossier werd na bemiddeling door de Ombudsman Pensioenen het rechtsbeginsel “qui paie mal, paie deux fois” toegepast door de FPD. De FPD had ten onrechte een inhouding op een pensioen gedaan en dit ten onrechte ingehouden bedrag gestort aan de RVA. Toen de gepensioneerde hierover zijn beklag deed bij de FPD meldde deze aan de gepensioneerde de betaling van het onterecht ingehouden pensioenbedrag pas te willen uitbetalen nadat de RVA de terugstorting hiervan had gedaan. Het rechtsbeginsel “qui paie mal, paie deux fois” houdt in dat wie foutief betaald heeft de betaling aan de correcte schuldeiser niet mag laten afhangen van de terugbetaling van de eerste foutieve betaling aan een derde. De schuldvordering is en blijft onmiddellijk opeisbaar door de schuldeiser wanneer de datum van opeisbaarheid reeds voorbij is. In toepassing van dit beginsel werd de betaling aan de gepensioneerde onmiddellijk verricht en dit zonder eerst de terugbetaling door de RVA af te wachten.

In het ander dossier betaalt de FPD het pensioen aan een verkeerde persoon uit. De FPD stemt er na bemiddeling mee in dit pensioen opnieuw uit te betalen zonder de terugstorting door de bank af te wachten.

In een vijfde dossier bekwam de Ombudsman Pensioenen dat de pensioenen die door de FPD aan gepensioneerden woonachtig in Andorra betaald werden voortaan niet meer via een internationale betaling waaraan bankkosten verbonden zijn die ten laste zijn van de gepensioneerde gebeurt. Voortaan gebeurt de betaling via de SEPA (Single Euro Payments Area) overschrijving daar Andorra ook tot de SEPA-zone behoort. Hierdoor vallen de extra bankkosten weg. De bankkosten die de gepensioneerde in het verleden heeft gedragen werden via de huisbankier van de FPD terugbetaald.

1. Is het pensioen daadwerkelijk betaald zolang een assignatie nog niet ontvangen en geïnd is

DOSSIER 37224

De feiten

Aangezien de heer Hoel de wettelijke pensioenleeftijd bereikt had op 12 juni 2022, heeft de Federale Pensioendienst ambtshalve het recht van de heer Hoel op een werknemerspensioen onderzocht met ingang op 1 juli 2022.

Deze beslissing werd op 2 oktober 2021 aan de heer Hoel betekend. Op deze beslissing stond vermeld dat het pensioen zou betaald worden op een bankrekening. Tevens werd op de beslissing gevraagd het bankrekeningnummer mee te delen zodat de betaling snel zou uitgevoerd kunnen worden.

Op de beslissing stond tevens vermeld dat wanneer betrokkene nog zou verder werken als werknemer en pensioenrechten hiervoor wenst te openen hij de pensioendienst binnen de 6 weken volgend op de verzending van de beslissing moet informeren.

Het RSVZ heeft ambtshalve een onderzoek gevoerd naar de pensioenrechten van de Hoel. Door middel van een beslissing betekend op 26 november 2021 werd een rustpensioen als zelfstandige toegekend.

De heer Hoel had aan de FPD geen bankrekening meegedeeld waarop zijn pensioen kon betaald worden.

De FPD, die zowel instaat voor de betaling van de pensioenen als zelfstandige en werknemers, heeft de opdracht gegeven beide pensioen vanaf juli 2022 te betalen via een postassignatie.

Op 8 november 2022 nam de heer Hoel contact op met de Federale pensioendienst met de vraag zijn pensioen als werknemer uit te stellen. Hij deelde mee dat hij zijn pensioen toch nog niet vóór juli 2024 wenste te ontvangen.

Op 10 november 2022 diende hij een klacht in bij de FPD. Hij stelde dat er een misverstand was opgetreden. Hij stelde nooit gevraagd te hebben zijn pensioen op te nemen op de leeftijd van 65 jaar. Hij meldde ook geen betaling van zijn pensioen ontvangen te hebben.

In antwoord daarop heeft de FPD hem de volgende dag meegedeeld dat, aangezien zijn pensioen op 1 juli 2022 was ingegaan en vanaf die datum elke maand betaald wordt, het niet meer mogelijk is te verzaken aan zijn rustpensioen. De FPD gaat dus niet in op zijn verzoek om de ingangsdatum van zijn pensioen uit te stellen.

De heer Hoel vindt het oneerlijk om “gedwongen” te worden op pensioen te gaan op 65-jarige leeftijd.

Vermits hij het niet eens is met het antwoord van de FPD nam hij contact op met de Ombudsman Pensioenen. De heer Hoel stelt immers nooit meegedeeld te hebben dat hij zijn pensioen wilde opnemen. Hij heeft met zijn werkgever, bij wie hij al 35 jaar werkt, afgesproken om tot zijn 67e te blijven werken. De heer Hoel wil nog verder pensioenrechten als werknemer opbouwen.

Bedenkingen

De Ombudsman Pensioenen argumenteerde dat de heer Hoel de postassignatie niet geïnd heeft en dat daardoor het pensioen niet als betaald kan bestempeld worden. Hierbij verwees de Ombudsman Pensioenen naar rechtspraak, met name naar arrest van het Hof van Beroep van Luik van 3 november 1995. Het Hof stelde dat een postassignatie een schriftelijke betaalopdracht is op naam van de ontvanger

die door de dienst Postcheques geldig verklaard wordt met oog op de betaling ervan door de dienst of door een postkantoor. Het bevrijdende effect van een betaling door middel van een postassignatie kan alleen door de schuldenaar worden ingeroepen als wordt aangetoond dat de assignatie daadwerkelijk aan de schuldeiser werd overhandigd (Luik (7e kamer), 3 november 1995, J.L.M.B., 1996, p. 1561).

De Ombudsman Pensioenen argumenteerde verder dat ook volgens het gemeen recht een betaling niet plaats vindt door overhandiging van een betaalmiddel zoals een postassignatie, maar pas door de inning ervan (H. DE PAGE, *Traité élémentaire de droit civil belge*, Tome 3, 1967, 3rd ed., nr. 476, p. 482).

Aangezien de heer Hoel de postassignatie niet had aanvaard (er had geen enkele daadwerkelijke overhandiging plaats gevonden) en bijgevolg het pensioenbedrag niet had geïnd (de postassignaties waren bovendien teruggestuurd naar de FPD), was volgens de Ombudsman Pensioenen het pensioen nog niet betaald. Bijgevolg kon er nog wel verzaakt worden aan het rustpensioen. Immers de pensioenwetgeving bepaalt in artikel 3 bis van het KB nr. 50 dat “De in artikel 1 bedoelde pensioenen gaan daadwerkelijk en voor de eerste maal in wanneer het voordeel wordt betaald.”

Conclusie

Gelet op de aangevoerde argumenten heeft de Federale Pensioendienst de verzaking aan het rustpensioen als werknemer aanvaard zodat de heer Hoel nog verder pensioenrechten kan opbouwen.

2. Het niet grondig onderzoeken van een pensioendossier kan gekwalificeerd worden als administratieve fout

DOSSIER 37292

De feiten

De heer Beerens die woonachtig is in Thailand dient op 3 januari 2022 een pensioenaanvraag in om met ingang van 1 mei 2022 zijn rustpensioen te bekomen.

De heer Beerens heeft op de vragenlijst betreffende zijn loopbaan vermeld dat hij een leercontract gehad heeft, werknemers is geweest bij verschillende werkgevers, zelfstandige is geweest en heeft voor de periode 1975-1977 vermeld “Belgisch leger”.

Op 14 juli 2022 besliste de Federale Pensioendienst om hem een gezinspensioen werknemer toe te kennen van 676,71 euro per maand. Bij deze beslissing werd hem een pensioen toegekend voor een loopbaan als werknemer voor de jaren 1973 tot en met 1999. Deze beslissing vermeldt dat voor het jaar 1975 245 dagen, voor 1976 312 dagen en voor 1977 295 dagen tewerkstelling als werknemer in aanmerking worden genomen. In deze periode is tevens de periode van tewerkstelling als beroepsvrijwilliger bij het leger opgenomen.

Het RSVZ besliste op 12 juli 2022 om hem een zelfstandige pensioen (tevens gezin) toe te kennen van 6.760,39 euro per jaar vanaf 1 mei 2022. Het RSVZ hield rekening met een zelfstandige loopbaan periode 1 juli 1989 tot 30 september 1995 en van 1 oktober 1997 tot en met 31 december 2004.

Na ontvangst van de bovenstaande beslissingen vroeg de heer Beerens op 15 juli 2022 via e-mail aan de Federale Pensioendienst of hier wel rekening gehouden was met -en wij citeren- “de 2 jaren legerdienst (beroepsvrijwilliger)”. Betrokkene had immers verwacht hiervoor een ambtenarenpensioen te krijgen. Hij dacht daardoor een hoger totaal pensioenbedrag te kunnen krijgen ervan uitgaande dat een tewerkstelling als ambtenaar een hoger bedrag oplevert dan als werknemer.

De periode van tewerkstelling als beroepsvrijwilliger bij het leger van 24 november 1975 tot en met 23 november 1977 werd van de pensioensregeling van werknemers overgedragen naar het pensioenstelsel van de overheidssector.

Als gevolg van zijn vraag werd zijn pensioendossier in de regeling voor werknemers opnieuw onderzocht. Voor het jaar 1975 worden nog slechts 214 dagen tewerkstelling als werknemer, voor 1976 0 dagen en voor 1977 8 dagen tewerkstelling als werknemer in aanmerking genomen.

Tot zijn grote verwondering ontvangt de heer Beerens een herzieningsbeslissing inzake de berekening van zijn rustpensioen als zelfstandige. Het bedrag ervan vermindert met 359,83 euro per maand van 574,63 euro naar 214,80 euro vanaf de ingangsdatum.

Hij krijgt van de Federale Pensioendienst bovendien nog een terugvordering van 2.616,65 euro.

Hij betaalt dit bedrag braaf terug aan de FPD. Doch doet hij zijn beklag bij FPD over het niet krijgen van het minimumpensioen.

Nadien contacteert hij de Ombudsdienst Pensioenen stellende dat hij het niet correct vindt dat hij een schuld heeft bij de FPD van 2.616,65 euro (hij is immers zijn minimumpensioen met terugwerkende kracht kwijtgespeeld).

Bedenkingen

De heer Beerens heeft een gemengde loopbaan als werknemer, zelfstandige en overheid (beroepsmilitair). Hij ging met pensioen op de wettelijke pensioenleeftijd (65 jaar en vanaf 1 mei 2022).

Rechten rustpensioen en berekening

Het RSVZ besliste op 12 juli 2022 om aan de heer Beerens een zelfstandige pensioen aan het gezinsbedrag toe te kennen van 6.760,39 euro per jaar vanaf 1 mei 2022.

Het RSVZ hield rekening met een zelfstandige loopbaan van 1 juli 1989 tot 30 september 1995 en van 1 oktober 1997 tot en met 31 december 2004. Het RSVZ hield bij de berekening van het minimumpensioen als zelfstandige tevens rekening met een tewerkstelling als werknemer voor de periode van 1974 tot en met 1989 en het jaar 1996 (namelijk 17 jaren)¹ zoals door de FPD meegedeeld aan het RSVZ.

Vervolgens berekende het RSVZ de pensioenrechten als zelfstandige, zich baserend op de gegevens in de beslissing werknemerspensioen van 14 juli 2022.

De jaren 1990 tot en met 1995 en 1998 tot en met 2004 konden in de zelfstandige regeling in aanmerking² genomen worden voor een eventuele toekenning van het minimumpensioen als zelfstandige. Voor de toekenning en de berekening van het zelfstandige pensioen werden er dus in totaal 13 jaren in aanmerking genomen.

Bij deze eerste beslissing van 14 juli 2022 had het RSVZ zijn zelfstandige pensioen dus kunnen toekennen aan het minimumpensioen. Op basis van de gegevens waarover het RSVZ op dat ogenblik kon beschikken had hij een gemengde loopbaan werknemer en zelfstandige die langer was dan 2/3de van een volledige loopbaan³ (voorwaarde om het minimumpensioen te kunnen verkrijgen).

De loopbaan als werknemer werd verbeterd omdat inderdaad, zoals de heer Beerens zelf al aangegeven had in zijn e-mail aan de Federale Pensioendienst van 15 juli 2022, de diensten als beroepsvrijwilliger in aanmerking dienen te komen voor de toekenning van een overheidspensioen in plaats van een pensioen als werknemer.

De sociale bijdragen voor zijn overheidsdiensten als militair voor de periode van 24 november 1975 tot en met 23 november 1977 werden van de werknemersregeling overgedragen naar het pensioenstelsel van de overheidssector. Hij verkreeg hiervoor een overheidspensioen van 79,24 euro per maand vanaf 1 mei 2022.

Deze beslissing had verrijkende gevolgen voor de pensioenberekeningen in de regeling der werknemers maar vooral in de regeling der zelfstandigen.

1 De jaren werknemer van minimum 104 VTE (voltijdse Equivalenten).

2 Een jaar kan in aanmerking genomen worden op voorwaarde dat dit jaar 2 kwartalen telt en bovendien kan een jaar slechts één keer gerekend worden, zijnde ofwel in de regeling der werknemers ofwel in de regeling der zelfstandige. 1989 kon reeds opgenomen worden in de sector der werknemers én het jaar 1997 telde maar 1 kwartaal als zelfstandige.

3 De toekenning van een minimumpensioen in de regeling der werknemers en zelfstandigen is inderdaad afhankelijk van de lengte loopbaan. Om in aanmerking te komen voor het minimumpensioen zelfstandige is een gemengde loopbaan (werknemer en zelfstandige) van 2/3 van een volledige loopbaan, zijnde een loopbaanbreuk van ten minste 30/45ste vereist. Er waren immers in totaal 30 jaar, namelijk 17 als werknemer en 13 als zelfstandige.

De berekening van het werknemerspensioen diende aangepast te worden omdat de voornoemde periode van militaire overheidsdiensten niet langer kon in aanmerking genomen worden als werknemer. Op 23 november 2022 nam de FPD een herzieningsbeslissing werknemer waarbij vanaf 1 mei 2022 het werknemerspensioen diende verminderd te worden tot 595,01 euro per maand.

Maar het allerbelangrijkste gevolg van de opname van de diensten als beroepsvrijwilliger in het pensioen in de openbare sector was dat hierdoor de gemengde loopbaan zelfstandige en werknemer van de heer Beerens niet langer voldeed aan de 2/3de loopbaanvoorwaarde.

Wij merken al op dat in zijn totaliteit het bedrag voor de toekenning van het overheidspensioen en het verminderde werknemerspensioen (595,01 euro + 79,23 euro = 674,24 euro) kleiner uitvalt dan de eerste toekenning van het werknemerspensioen van 676,71 euro per maand. Op zich was dit nog een relatief klein verschil.

Maar vooral in de regeling der zelfstandigen waren de gevolgen voor het pensioenbedrag desastreus. Het zelfstandige pensioen diende thans berekend te worden op basis van de bedrijfsinkomsten.

Zijn zelfstandige pensioen kon immers niet langer toegekend worden aan het bedrag van het gewaarborgd minimumpensioen en diende vanaf 1 mei 2022 aangepast (lees verminderd) te worden van 6.760,39 euro per jaar naar 2.577,64 euro per jaar (zijnde van 574,63 euro naar 214,80 euro per maand).

Concreet werd op 1 mei 2022 het totaal pensioenbedrag van 1.264,87 euro verminderd met maar liefst 284,17 euro naar 980,70 euro per maand.

Terugvorderingsbeslissing

Het te veel ontvangen rustpensioen zelfstandige en werknemer over de periode van mei tot en met oktober 2022 werd berekend op 2.616,65 euro en werd door de Federale Pensioendienst op 23 november 2022 per aangetekende brief aan de heer Beerens teruggevraagd.

Namelijk voor wat de terugvordering betreft heeft de FPD toepassing gemaakt van artikel 21, § 3 van de wet van 13 juni 1966⁴. De bedragen uitbetaald ingevolge de toekenning van een werknemerspensioen voor de jaren gedurende de laatste 6 maanden tellend vanaf de nieuwe toekenningsbeslissing van het werknemerspensioen werden teruggevorderd.

Doch de Ombudsdienst Pensioenen was van mening dat aan de initiële beslissing van de Federale Pensioendienst (en bijgevolg ook aan deze van het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekering der Zelfstandigen) een administratieve vergissing kleefde zoals verwoord in artikel 21bis van het algemeen reglement werknemer⁵ en bijgevolg ook zoals verwoord in artikel 152 KB 22 december 1967 (algemeen reglement zelfstandigen).

De FPD had ons inziens in eerste instantie tijdens het verloop van zijn onderzoek grondig de pensioenrechten van de heer Beerens voor zijn periode bij het Belgisch leger moeten onderzoeken.

Bij grondig nazicht had de FPD immers al kunnen vaststellen dat de heer Beerens op het formulier eerste inlichtingen aangegeven had dat hij een tweetal jaar gewerkt had voor het Belgische leger.

De dossierbeheerder van de FPD afdeling werknemerspensioenen in het werknemersstelsel had onmiddellijk een pensioenbeslissing getroffen. Dit zonder op te merken dat in het pensioendossier openbare sector de informatie te vinden was dat de heer Beerens als beroepsvrijwilliger bij het leger

4 "§ 3. De terugvordering van de ten onrechte uitbetaalde prestaties verjaart door verloop van zes maanden te rekenen vanaf de datum waarop de uitbetaling is gebeurd.

Wanneer de onverschuldigde uitbetaling haar oorsprong vindt in de toekenning of de verhoging van een buitenlands voordeel of van een voordeel in een andere regeling dan deze bedoeld in § 1, verjaart de terugvordering door verloop van zes maanden te rekenen vanaf de datum van de beslissing die de voornoemde voordelen toekent of verhoogt."

5 Art. 21bis: Wanneer vastgesteld wordt dat **aan de administratieve beslissing** een juridische of **materiële vergissing kleeft**, treft de Rijksdienst een nieuwe beslissing ter verbetering van deze juridische of materiële vergissing.

De nieuwe beslissing heeft uitwerking op de datum waarop de verbeterde beslissing had moeten ingaan.

Onverminderd de toepassing van § 2 van dit artikel of van artikel 21 van de wet van 13 juni 1966 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor arbeiders, bedienden, zeevarenden onder Belgische vlag, mijnwerkers en vrijwillig verzekerden, zal, als de vergissing aan de administratie te wijten is, de nieuwe beslissing evenwel uitwerking hebben op de eerste dag van de maand na de kennisgeving, als het recht op de uitkering kleiner is dan het recht dat eerst werd toegekend.

gewerkt heeft. De aanstelling als militair met een bezoldiging ten laste van de openbare schatkist geldt immers als vaste benoeming. Deze info diende op dat moment al aanleiding geweest te zijn tot een nader onderzoek naar zijn pensioenrecht in overheidsdienst.

Wij baseren ons hiervoor op de bepalingen uit het Handvest van de sociaal verzekerde en in het bijzonder artikel 11: *“De instelling van sociale zekerheid die een verzoek moet behandelen, verzamelt uit eigen beweging alle ontbrekende inlichtingen om de rechten van de sociaal verzekerde te kunnen beoordelen”*.

Er diende dus indien het niet duidelijk was of de prestaties bij het leger aanneembaar waren voor het pensioen in de openbare sector bijkomende informatie (aan de heer Beerens) gevraagd te worden.

Ook in de rechtsleer en de rechtspraak vonden wij terzake argumenten terug ter motivering van onze stelling.

Volgens de rechtsleer (J. JAUMOTTE, *“Les principes généraux du droit administratif à travers la jurisprudence administrative”*, *Le Conseil d’Etat de Belgique 50 ans après sa création (1946/1996)*, Brussel, Coll. Fac. Dr. ULB, 1999, p. 687) moet een overheidsdienst overgaan tot een zorgvuldig onderzoek van de feiten. Ze moet de inlichtingen verzamelen die nodig zijn voor het nemen van de beslissing en moet alle elementen van het dossier in aanmerking nemen opdat de genomen beslissing met kennis van zaken zou worden genomen na een redelijke beoordeling van alle elementen die nuttig zijn voor de oplossing van het geval in kwestie.

Wat betreft de rechtspraak verwijzen we naar het Arbeidshof Brussel van 14 maart 2018 (AR 2015/AB/1.186) dat weliswaar handelt over de werking van een andere instelling van sociale zekerheid, met name de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA), doch aangeeft hoe ruim het Handvest van de Sociaal Verzekerde dient geïnterpreteerd te worden- dat oordeelde dat wanneer er zich in het dossier een twijfelachtig element bevond de RVA het nodige moest doen om de zaken te verduidelijken. Kortom het dossier van de sociaal verzekerde moest vanuit een proactieve invalshoek onderzocht worden. Wanneer dit niet gebeurt kan dit als materiële vergissing zoals verwoord in artikel 17 van het Handvest van de sociaal verzekerde⁶ beschouwd worden.

Wij hebben zowel bij de FPD als bij het RSVZ bemiddeld.

De FPD verdedigde in eerste instantie de terugvordering van het pensioen als werknemer met een verjaringstermijn van 6 maanden en stelde dat dit “in feite een compensatie” betrof.

Het RSVZ daarentegen erkende onmiddellijk dat het onderzoek bij de FPD niet grondig gevoerd was en dat daardoor verkeerde informatie aan hen was overgemaakt waardoor aan de beslissing een fout kleefde.

De FPD heeft na overleg met het RSVZ zich akkoord verklaard met onze zienswijze. Namelijk de toepassing van een administratieve vergissing.

Dit heeft tot gevolg dat de herzieningsbeslissing van de Federale Pensioendienst van 23 november 2022 en deze van het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekering der Zelfstandigen van 22 november 2022 pas ingang kunnen hebben de maand volgend op de beslissing.

Concreet betekende dit dat de terugvordering van 2.616,65 euro teniet wordt gedaan. Dit bedrag dat de heer Beerens al betaald had, werd eind februari 2023 integraal aan hem terugbetaald.

Conclusie 1

De Federale Pensioendienst had het onderzoek zorgvuldiger moeten voeren.

⁶ De regelgeving verwoord in artikel 17 Handvest Sociaal Verzekerde is meer specifiek wat betreft de pensioenreglementering voor werknemer te vinden in 21bis KB 21 december 1967 (algemeen reglement werknemerspensioenen) en voor wat betreft de pensioenreglementering voor werknemers in artikel 152 KB 22 december 1967 (algemeen reglement zelfstandigenpensioenen).

Conclusie 2: minimumpensioen: herhaling van onze oproep aan de wetgever rekening te houden met tewerkstelling in alle regimes

De Federale Pensioendienst en het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekering der Zelfstandigen hebben terecht hun beslissing herzien nadat duidelijk was dat de periode van tewerkstelling als militair diende toegekend te worden in het overheidspensioen.

Wij kunnen hier niet anders dan besluiten dat de FPD en het RSVZ een correcte toepassing gemaakt hebben van de wetgeving ter zake met betrekking tot de toegang tot het minimumpensioen.

De jaren overheidspensioen kunnen immers volgens de huidige wetgeving niet meetellen om aan de loopbaanvoorwaarden minimumpensioen zelfstandige (en werknemer) te voldoen.

In onze transversale analyse van het gewaarborgd minimumpensioen in de verschillende stelsels (overheid, werknemer en zelfstandige) besproken in ons Jaarverslag 2009⁷ hebben wij de aandacht van de bevoegde overheden gevestigd op het feit dat ondanks dat er verschillende minimumpensioenen bestaan die geacht worden een minimaal inkomen aan elke gepensioneerde te waarborgen ongeacht het stelsel waartoe hij behoort er nog steeds gepensioneerden zijn die uiteindelijk geen recht hebben op een minimumpensioen, ook al is hun loopbaan in totaal gelijk aan of langer dan 30 jaren.

Nu nog steeds wordt om na gaan of iemand aanspraak maakt op een minimumpensioen als zelfstandige geen rekening gehouden met de gewerkte jaren als ambtenaar. Wij hebben in 2009 de vraag opgeworpen of dit nog te rechtvaardigen is.

Verschiede gepensioneerden voldoen immers niet aan alle gestelde voorwaarden om in alle stelsels een minimumpensioen te krijgen omwille van het feit dat ze een gemengde loopbaan in drie stelsels hebben.

De pensioenberekening van de heer Beerens is hiervan een schoolvoorbeeld⁸.

Een aanpassing van de wetgeving ter zake blijft zich opdringen.

De toekenning van het minimumpensioen zelfstandige bij een gemengde loopbaan als werknemer en zelfstandige dient beperkt te worden met het effectieve bedrag van het toegekende werknemerspensioen. Het komt erop neer dat de som van het bedrag van het pensioen als zelfstandige berekend in functie van het minimumpensioen en het bedrag van het pensioen als werknemer niet groter mag zijn dan een vastgesteld plafond gelijk aan het minimumpensioen zelfstandige voor een volledige loopbaan. Indien het plafond overschreden wordt dan wordt het minimumpensioen zelfstandige zoveel als nodig verminderd. Als de loopbaan van het overheidspensioen ook in aanmerking zou genomen worden voor de eventuele toekenning van een minimumpensioen, dan zou naar analogie met de huidige wetgeving in het zelfstandigenstelsel het bedrag van het overheidspensioen mogelijkerwijze ook beperkt in aanmerking dienen genomen te worden.

3. Qui paie mal, paie deux fois

DOSSIER 37198

De feiten

De Federale Pensioendienst meldt per aangetekende brief op 24 oktober 2022 aan de heer Lahousse dat de FPD de opdracht gekregen heeft krachtens de artikelen 1409 tot en met 1412 van het Gerechtelijk Wetboek het bedrag van 2.912 euro, een bedrag dat betrokkene ten onrechte ontvangen heeft van de RVA, terug te vorderen door het inhouden van 10% op het aan hem te betalen maandelijks pensioenbedrag (artikel 1410 § 4 Gerechtelijk Wetboek). De inhouding op het pensioen zal volgens deze brief starten vanaf februari 2023 en zolang duren tot het bovengenoemde bedrag volledig is teruggevorderd.

⁷ JV 2009 transversale analyse; vanaf pagina 110.

⁸ Idem voor dossier 38233.

De heer Lahousse stelde evenwel vast dat bij de betaling van zijn pensioen voor de maand november 2022 de inhouding van 81,99 euro door de FPD al gestart was. Dit terwijl volgens de brief die hij ontvangen had de inhoudingen op zijn pensioen pas in februari 2023 zouden beginnen.

De heer Lahousse heeft deze inhouding betwist door op 10 november 2022 telefonisch en per e-mail een klacht in te dienen bij de FPD. Hij vroeg de inhouding op zijn pensioen niet te laten ingaan vóór februari 2023, zoals aangekondigd in de aangetekende brief van 24 oktober 2022. Hij vraagt tevens aan de FPD om zijn pensioen volledig te betalen voor november 2022.

Zijn e-mail gericht aan de FPD heeft hij ook al onmiddellijk aan de Ombudsdienst Pensioenen overgemaakt. De Ombudsdienst Pensioenen nam op dat moment de klacht nog niet in behandeling. De Ombudsdienst Pensioenen deelde aan de heer Lahousse mee dat de FPD eerst de mogelijkheid moest krijgen op de klacht een gepast antwoord te geven.

Nog op de dag zelf dat de heer Lahousse de klacht bij de FPD had ingediend antwoordt de FPD hem dat hij zijn dossier nagekeken heeft. De FPD bevestigt dat de inhoudingen inderdaad pas in februari 2023 hadden mogen starten. Verder stelt de FPD dat het ten onrechte ingehouden bedrag van de maand november 2022 aan de heer Lahousse zal terugbetaald worden van zodra de RVA het van de FPD ten onrechte ontvangen bedrag heeft terugbetaald.

Op dezelfde dag stuurt de FPD aan de RVA een aangetekende brief waarin gesteld wordt dat door een fout in het computersysteem van de FPD de invordering ten onrechte al gestart was. De FPD verzoekt de RVA derhalve om de ten onrechte door de FPD aan de RVA betaalde gelden terug te betalen.

De heer Lahousse was het niet eens met het antwoord van de FPD en diende opnieuw een klacht in bij de Ombudsman Pensioenen. Hij eist onmiddellijk de volledige betaling van zijn pensioenbedrag van de maand november 2022.

Deze keer is de klacht wel ontvankelijk bij de Ombudsdienst Pensioenen daar er nu wel een voorafgaandelijk contact heeft plaats met bij de FPD.

Bedenkingen

De Ombudsman Pensioenen stelt vast dat er in de maand november ten onrechte 81,99 euro was afgehouden van het aan de gepensioneerde uitbetaalde pensioenbedrag en dat er is dus sprake van was een foutieve betaling. Hij wijst de FPD op het adagium “Qui paie mal, paie deux fois” en vraagt derhalve aan de FPD onmiddellijk het bedrag van 81,99 EUR terug te betalen op rekening van de heer Lahousse zonder de terugbetaling van de RVA af te wachten.

De FPD gaat in op het bemiddelingsvoorstel van de Ombudsman Pensioenen. De FPD gaf op 30 november 2022 aan zijn huisbankier de opdracht het bedrag van 81,99 euro terug te betalen rond 5 december 2022 en dus derhalve de terugbetaling door de RVA niet af te wachten.

De FPD ontving uiteindelijk de terugstorting van de RVA op 16 december 2022.

DOSSIER 38668

De feiten

We ontvingen tevens een tweede klacht over ditzelfde item. Mevrouw Lefranc contacteerde de Ombudsdienst Pensioenen met de melding dat ze haar pensioen voor de maand oktober niet had ontvangen. Ze vermeldde in haar klacht dat ze hierover reeds voorafgaandelijk contact had opgenomen met de Federale Pensioendienst.

Deze had haar meegedeeld dat uit het onderzoek van haar klacht bleek dat haar pensioen op een Zwitserse bankrekening van een naamgenoot (een persoon met dezelfde voor- en achternaam) was gestort. Haar bankrekening was dus per vergissing foutief gewijzigd. Haar pensioen was op de bankrekening van iemand anders gestort. De FPD had haar tevens beloofd dat ze het pensioenbedrag dat aan een verkeerde gepensioneerde was gestort aan haar zou uitbetalen zodra de bank van de foutief begunstigde het bedrag terugstort aan de FPD.

De Ombudsman Pensioenen startte een bemiddeling op bij de FPD om het foutief betaalde pensioenbedrag onverwijld aan mevrouw Lefranc te betalen, d.w.z. zonder te wachten tot de bank van de persoon aan wie de betaling ten onrechte was gebeurd het geld had terugbetaald. De Ombudsdienst Pensioenen beriep zich ook hier op het adagium “qui paie mal, paie deux fois”.

De FPD ging in op het bemiddelingsverzoek van de Ombudsdienst Pensioenen. Het foutief gestort pensioenbedrag werd manueel betaald. Het maandbedrag van het pensioen van mevrouw Lefranc werd dus aan haar betaald zonder de terugbetaling door de bank van de foutieve begunstigde af te wachten.

Conclusie

“Qui paie mal, paie deux fois” is een adagium dat opgenomen is in artikel 5.198 van het Burgerlijk Wetboek.

Het komt erop neer dat wie niet aan de schuldeiser betaalt, niet bevrijdend betaalt en derhalve een tweede keer moet betalen. Dit maal aan de schuldeiser.

Wie foutief betaald heeft kan –en als beheerder van overheidsgeld zelfs moet- op zijn beurt de verkeerdelijk uitbetaalde geldsom terugvorderen wegens onverschuldigde betaling. Doch wie foutief betaald heeft mag de betaling aan de correcte schuldeiser niet laten hangen van de terugbetaling van de eerste foutieve betaling aan een derde. De schuldvordering is en blijft onmiddellijk opeisbaar door de schuldeiser wanneer de datum van opeisbaarheid reeds voorbij is. Een uitstel van een betaling aan de correcte schuldeiser kan enkel verantwoord worden indien er een ernstige twijfel bestaat over de omstandigheden waarin de betwiste betaling gebeurde en er dus discussie is of het wel een foutieve betaling betreft.

Wij besluiten dat in geval vastgesteld wordt dat de foutieve betaling te wijten is aan de FPD of aan de huisbankier die de FPD gekozen heeft om zijn wettelijke opdracht, het pensioen te betalen, te vervullen dat de FPD uit eigen beweging onmiddellijk een tweede betaling moet uitvoeren aan de correcte schuldeiser. Dit zeker wanneer hiertoe een vraag komt van de gepensioneerde schuldeiser.

Deze problematiek kwam al aan bod in het Jaarverslag 2008 op pagina 95. Een tweede keer werd deze problematiek behandeld in het Jaarverslag 2019 op pagina 129.

4. Bankkosten ten laste van de gepensioneerde worden voortaan vermeden bij betaling in Andorra via SEPA (Single Euro Payments Area)

DOSSIER 38350

De feiten

De heer Verbruggen woont in Andorra en geniet een pensioen als werknemer en een pensioen ten laste van de overzeese sociale zekerheid. Beide pensioenen worden op zijn rekening in Andorra gestort.

De heer Verbruggen klaagt zich er bij de FPD over dat zijn pensioen verminderd wordt met kosten gelinkt aan de betaling van het pensioen. Deze kosten zijn het gevolg van de betaling via een Spaanse bank. Zijn pensioen van de Overzeese sociale zekerheid wordt zonder inhouding van kosten rechtstreeks betaald op zijn rekening in Andorra dat behoort tot de SEPA zone.

Hij vroeg aan de FPD om zijn pensioen ook rechtstreeks op zijn rekening in Andorra te betalen zodat er geen kosten meer zouden ingehouden worden. Hij meent overigens dat de FPD verantwoordelijk is voor het ontstaan van de kosten door de keuze van de bank die de betaling uitvoert. De gepensioneerde heeft hier geen enkele zeggenschap in en kan volgens de heer Verbruggen dan ook niet verantwoordelijk zijn om de kosten die de betaling veroorzaakt ten laste te nemen.

Bedenkingen

Uit het onderzoek van de Ombudsman blijkt dat het werknemerspensioen van de heer Verbruggen betaald wordt door tussenkomst van BNP Paribas Fortis. Deze bank verricht door middel van een internationale overschrijving de betaling via tussenkomst van een bank in Bilbao die op zijn beurt het pensioen op de rekening van de heer Verbruggen stort. Deze procedure genereert een maandelijks kost van 43 euro.

De Ombudsman stelt vast dat de heer Verbruggen op 11 juli 2023 de FPD contacteerde om de inning van kosten aan te klagen. De FPD antwoordde op 19 juli 2023 dat de FPD zelf geen kosten inhoudt voor een betaling in het buitenland. Anderzijds, zo meldt de FPD, zijn de eventuele kosten die verbonden zijn aan een betaling in het buitenland ten laste zijn van de gepensioneerde.

Inderdaad, artikel 5 van het koninklijk besluit van 13 augustus 2011 betreffende de betaling van de door de FPD betaalde uitkeringen bepaalt: *“De transactiekosten van de bij de financiële instelling van de gerechtigde geldende tarifiering en de schommelingen van de pensioenbedragen ten gevolge van wisselkoersverschillen en door de bank van de gerechtigde aangerekende kosten, zijn uitsluitend ten laste van de gerechtigde”*.

Betrokkene wendt zich nadien tot de klachtendienst van de FPD. De klachtendienst bevestigt dat de FPD geen kosten inhoudt voor een buitenlandse betaling en dat hij zich tot de bank die door Fortis als intermediair gekozen werd moet wenden. De klachtendienst stelt verder dat de FPD geen zeggenschap heeft in de keuze van de intermediaire bank.

De heer Verbruggen neemt met dit antwoord geen genoegen. Daarom wendt hij zich tot de Ombudsman Pensioenen. Hij opteert tegelijk ervoor om zijn pensioen voortaan op een Belgische rekening te laten storten. Het pensioen van augustus 2023 wordt dan ook op zijn Belgische rekening gestort.

De Ombudsman Pensioenen vestigt de aandacht van de FPD erop dat Andorra sedert maart 2019 tot de SEPA zone behoort en dat betalingen binnen de SEPA zone (meestal) gratis zijn. Dankzij SEPA wordt er geen onderscheid meer gemaakt tussen het land van de schuldeiser en dat van de schuldenaar. Alle betalingen binnen de Eurozone worden gezien als ‘interne betalingen’. Binnen Europa wordt er geen onderscheid meer gemaakt tussen binnenlandse en Europese transacties. De Ombudsman Pensioenen vraagt dan hiermee rekening houdend verder onderzoek te voeren.

De FPD bevestigt de antwoorden die de FPD en de klachtendienst van de FPD aan betrokkene gegeven hebben.

De Ombudsman Pensioenen dringt evenwel bij de FPD aan om een nader onderzoek te voeren.

De FPD gaat in op het verzoek en contacteert BNP Paribas Fortis. BNP Paribas Fortis antwoordt dat uit zijn onderzoek blijkt dat de betalingen in Andorra nog steeds worden uitgevoerd via een internationale betaalopdracht. Deze betaalwijze genereert kosten. Daar Andorra tot de SEPA zone behoort, zullen de betalingen voortaan via SEPA gebeuren. Er zullen derhalve geen kosten meer verschuldigd zijn door de betrokkene.

Conclusie

Door de interventie van de Ombudsman Pensioenen heeft de FPD verdere stappen ondernomen in het onderzoek van het verzoek van betrokkene.

BNP Paribas Fortis verklaart zich overigens ook akkoord om de kosten die op het pensioen van de heer Verbruggen bij elke betaling werden ingehouden aan hem terug te betalen. Het betreft hier een totaal bedrag van 817 euro.

Betrokkene laat zijn pensioen vanaf september 2023 opnieuw op zijn rekening in Andorra betalen.